НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх.№ 49-354-04-179
Дата 11 / 09 2023

**ЧРЕЗ**
**Г-Н РОСЕН ЖЕЛЯЗКОВ**
**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА**
**49-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ**

**ДО**
**Г-Н ЙОРДАН ЦОНЕВ**
**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА**
**ПО БЮДЖЕТ И ФИНАНСИ**

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,**

На основание чл. 80, ал. 1 от ПОДНС предлагам изменения / допълнения в приетия на първо гласуване на 08.09.2023 г. Законопроект за изменение и допълнение на Валутния закон, № 49-302-01-47, както следва:

1. В § 4, чл. 10в:
а) в ал. 5 думите „по ал. 3 и 4“ се заменят с „по ал. 2 и 3“.
б) в ал. 6 думите „по ал. 3 и 4“ се заменят с „по ал. 2 и 3“.

2. В § 5, чл. 10г:
1. В алинея 1 думата „незаконни“ се заменя с думата „престъпни“
2. В алинея 2 думата „незаконни“ се заменя с думата „престъпни“

3. Алинея 3 се изменя така:
„(3) При основателни съмнения за собствеността, икономическия произход и предназначението на придружени средства или наличие на признаци за престъпни дейности, свързани с пренасянето на парични средства в размер по-малко от 10 000 евро или тяхната равностойност в левове или друга валута от или за държава членка, митническите органи могат да извършват контрол на приносителя. Митническите органи служебно въвеждат информацията по чл. 3, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2018/1672.“

4. Алинея 4 се изменя така:
„(4) При основателни съмнения за произхода на непридружени парични средства или наличие на признаци за престъпни дейности, свързани с пренасянето през граница на парични средства в размер по-малко от 10 000 евро или тяхната равностойност в левове или друга валута от или за държава членка, митническите органи могат да извършват контрол на пратките. Митническите органи служебно въвеждат информацията по чл. 4, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2018/1672.“

5. В § 7, чл. 11, ал. 1 се изменя така:
„(1) Митническите органи могат да задържат парични средства до 30 дни от датата на задържане, когато задължението за деклариране на придружени парични средства по чл. 10а, ал. 2 или чл. 10б, ал. 2 не е изпълнено или задължението за деклариране с декларация за оповестяване на парични средства по чл. 10в, ал. 2 и 3 не е изпълнено, или са налице признаци, че паричните средства, независимо от тяхната стойност, са свързани

с престъпна дейност. Митническите органи могат да извършват контрол и да задържат парични средства в размер по-малко от 10 000 евро или тяхната равностойност в левове или друга валута в съответствие с критериите по отношение на общата рамка за управление на риска, посочена в член 5, параграф 4 на Регламент (ЕС) 2018/1672, и по-конкретно критериите за риск, стандарти и приоритетни области за контрол в съответствие с член 16, параграф 1, буква б) на същия Регламент.

6. В § 8, член 11а, ал. 5 се изменя така:

„(5) Ако задължението за деклариране на придружени парични средства или задължението за оповестяване на непридружени парични средства не е било изпълнено, митническите органи попълват и вписват в регистрите служебната декларация по чл. 4 от Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/776, към която се прилага декларация за парични средства по чл. 1 или декларация за оповестяване на парични средства по чл. 2 от същия Регламент, в зависимост от случая. Служебна декларация се попълва и в случаите, при които са налице признаци, че паричните средства, независимо от тяхната стойност, са свързани с престъпна дейност.

7. В § 9, член 11б, ал. 4, т. 3 думите „ измамна или друга незаконна“ се заменят с думата „престъпна“.

8. в § 20, в допълнителната разпоредба се правят следните изменения:

1. Точка 6 се изменя така:

„6. „парични средства“ означават парични средства по смисъла на чл. 2, параграф 1, буква „а“ от Регламент (ЕС) 2018/1672.“

2. Точка 7 се изменя така:

„7. „прехвърляеми инструменти на приносител“ са прехвърляеми инструменти на приносител по смисъла на чл. 2, параграф 1, буква „г“ от Регламент (ЕС) 2018/1672.“

3. Създават се точки 22, 23, 24, 25, 26 и 27:

„22. „валута“ означава валута по смисъла на чл. 2, параграф 1, буква „в“ от Регламент (ЕС) 2018/1672.“

23. „стока, използвана като високоликвидно средство за съхраняване на стойност“ означава стока по смисъла на чл. 2, параграф 1, буква „д“ от Регламент (ЕС) 2018/1672.“

24. „приносител“ означава приносител по смисъла на чл. 2, параграф 1, буква „з“ от Регламент (ЕС) 2018/1672.

25. „непридружени парични средства“ означава непридружени парични средства по смисъла на чл. 2, параграф 1, буква „и“ от Регламент (ЕС) 2018/1672.

26. „предплатена карта“ означава предплатена карта по смисъла на чл. 2, параграф 1, буква „е“ от Регламент (ЕС) 2018/1672.

27. „престъпна дейност“ означава престъпна дейност по смисъла чл. 2, параграф 1, буква „й“ от Регламент (ЕС) 2018/1672.“.

9. В § 21 В Наказателния кодекс (обн., ДВ, бр. 26 от 1968 г.; попр., бр. 29 от 1968 г.; изм., бр. 92 от 1969 г., бр. 26 и 27 от 1973 г., бр. 89 от 1974 г., бр. 95 от 1975 г., бр. 3 от 1977 г., бр. 54 от 1978 г., бр. 89 от 1979 г., бр. 28 от 1982 г.; попр., бр. 31 от 1982 г.; изм., бр. 44 от 1984 г., бр. 41 и 79 от 1985 г.; попр., бр. 80 от 1985 г.; изм., бр. 89 от 1986 г.; попр., бр. 90 от 1986 г.; изм., бр. 37, 91 и 99 от 1989 г., бр. 10, 31 и 81 от 1990 г., бр. 1 и 86 от 1991 г.; попр., бр. 90 от 1991 г.; изм., бр. 105 от 1991 г., бр. 54 от 1992 г., бр. 10 от 1993 г., бр. 50 от 1995 г.; Решение № 19 на Конституционния съд от 1995 г. – бр. 97 от

1995 г.; изм., бр. 102 от 1995 г., бр. 107 от 1996 г., бр. 62 и 85 от 1997 г.; Решение № 19 на Конституционния съд от 1997 г. – бр. 120 от 1997 г.; изм., бр. 83, 85, 132, 133 и 153 от 1998 г., бр. 7, 51 и 81 от 1999 г., бр. 21 и 51 от 2000 г.; Решение № 14 на Конституционния съд от 2000 г. – бр. 98 от 2000 г.; изм., бр. 41 и 101 от 2001 г., бр. 45 и 92 от 2002 г., бр. 26 и 103 от 2004 г., бр. 24, 43, 76, 86 и 88 от 2005 г., бр. 59, 75 и 102 от 2006 г., бр. 38, 57, 64, 85, 89 и 94 от 2007 г., бр. 19, 67 и 102 от 2008 г., бр. 12, 23, 27, 32, 47, 80, 93 и 102 от 2009 г., бр. 26 и 32 от 2010 г., бр. 33 и 60 от 2011 г., бр. 19, 20 и 60 от 2012 г., бр. 17, 61 и 84 от 2013 г., бр. 19, 53 и 107 от 2014 г., бр. 14, 24, 41, 74, 79 и 102 от 2015 г., бр. 32 и 47 от 2016 г.; Решение № 12 на Конституционния съд от 2016 г. – бр. 83 от 2016 г.; изм., бр. 95 от 2016 г., бр. 13, 54, 85 и 101 от 2017 г., бр. 55 от 2018 г., бр. 1, 7, 16 и 83 от 2019 г., бр. 13, 23, 28, 88, 103 и 108 от 2020 г.; изм., бр. 9 от 2021 г.; Решение № 12 на Конституционния съд от 2021 г. – бр. 84 от 2021 г.; изм., бр. 53 от 2022 г.; Решение № 13 на Конституционния съд от 2022 г. – бр. 79 от 2022 г.; Решение № 1 на Конституционния съд от 2023 г.– бр. 10 от 2023 г.; изм., бр. 67 от 2023 г.) член 251 правят следните изменения и допълнения:

1. Ал. 1 се изменя така:

„(1) Който не изпълни задължение за деклариране на парични средства, пренасяни през границата на страната и стойността на предмета на престъпление е в особено големи размери, се наказва с лишаване от свобода до пет години и с глоба в размер на една пета от стойността на предмета на престъплението

2. Създава се нова ал. 2:

„(2) Който не изпълни задължение за деклариране на парични средства, пренасяни през границата на страната и не се установи техния законен произход, се наказва с лишаване от свобода от една до шест години, като средствата се отнемат в полза на държавата.“.

**ВНОСИТЕЛИ:**

Венецис Нецова- Ангова

# МОТИВИ

При осъществяване контрол на паричните средства в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2018/1672, митническите органи следва да разполагат с правомощия за контрол на придружени и непридружени парични средства под прага за деклариране/оповестяване, когато се установят данни, че паричните средства са свързани с престъпна дейност. Контролът ще се осъществява чрез проверка на лицата и въвеждане на служебна информация за приносител, собственик, получател, изпращач или всяка друга информация, която би била полезна за установяване на характера на паричните средства. Контролът на митническите органи следа да се осъществява при движенията на паричните средства, които подлежат на контрол в съответствие Регламент 2018/1672, както и на малки количества парични средства, за които има съмнения, че се използват за престъпна дейност. Наличието на данни, че приносителят, изпращачът или получателят са свързани с престъпни дейности или осъществяват престъпни деяния е основателно съмнение, което е достатъчно за предприемане на мерки за контрол от страна на митническите органи.

Наличието на данни, че приносителят, изпращачът или получателят са свързани с престъпни дейности е основание за предприемане на действия по временно задържане на парични средства под прага на деклариране, при спазване на принципите за взаимозависимост и взаимоограничаване. Това задържане следва да се прилага само в случаите, когато митническите органи разполагат с информация, че визираните лица са свързани с престъпна дейност в обхвата на Регламент (ЕС) 2018/1672. При вземане на решение за задържане на причините средства, митническите органи ще прилагат критериите за обща рамка за управление на риска, определени от Европейската комисия, съгласно чл. 16, параграф 1, б. „б“ от Регламент (ЕС) 2018/1672 и обмяната на информация между компетентните звена за наличие на данни за престъпна дейност.

С оглед на естеството на временното задържане и на въздействието, което то може да окаже върху свободата на движение и правото на собственост, срокът на задържане е строго ограничен, и не може да бъде удължен, освен ако се установи, че е извършено престъпление, за което компетентните органи да образуват наказателно производство.Всяко решение за временно задържане на парични средства следва да се придружава от изложение на мотивите и подходящо описание на специфичните фактори, които са породили необходимостта от задържане на паричните средства независимо от прага.

Изискването, митническите органи да имат правомощия да спират и задържат пари в брой /инструменти на приносител, за които има съмнения завръзка с финансиране на тероризъм, изпиране на пари или предикатни престъпления е заложено и в международните стандарти и по-специално Препоръка 32 "Куриери на пари в брой" на FATF. Не се правят изключения, което означава, че тези правомощия се отнасят и за парични средства под прага за деклариране/оповестяване.

Съгласно слабостите, установени от Комитета MONEYVAL в Доклада за България от Петия оценителен кръг, временното задържане на парични средства е предвидено само формално на външните граници на ЕС, но националното законодателство за практическото прилагане на този механизъм все още не е въведено, докато за вътрешните граници на ЕС изобщо няма такъв механизъм, в резултат на което понастоящем няма законови правомощия за задържане на пари в брой, за които се подозира, че са свързани с изпиране на пари/финансиране на тероризъм. В този смисъл, в проекта на ЗИД на Валутния закон е предвидена цялостна национална процедура за

временно задържане на външна за ЕС граница в съответствие с Регламент 2018/1672, като е въведена и идентична процедура за вътрешните граници.

Когато не е изпълнено задължението за деклариране на придружени парични средства съгласно член 3 от Регламент (ЕС) 2018/1672 или задължението за оповестяване на непридружени парични средства съгласно член 4, митническите органи са длъжни съгласно член 5, параграф 3 от Регламент (ЕС) да съставят служебна декларация, включително във всеки случаи на задържане на парични средства за които има подозрения, че са свързани с престъпна дейност независимо от прага. Служебните декларации съдържат данни по образци утвърдени в Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/776 на Комисията от 11 май 2021 година за установяване на образците на някои формуляри, както и техническите правила за ефективния обмен на информация съгласно Регламент (ЕС) 2018/1672 на Европейския парламент и на Съвета относно контрола на паричните средства, които се внасят в Съюза или се изнасят от него.

Предлага се в допълнителните разпоредби да бъдат създадени препратки към Регламент (ЕС) 2018/1672 по отношение на въвежданите понятия с проектозакона.

В чл. 251, ал. 1 от НК е инкриминирано недекларирането на парични средства, благородни метали, скъпоценни камъни и изделия със и от тях, пренасяни през границата на страната, която е външна граница на Европейския съюз, и стойността на предмета на престъпление е в особено големи размери. Разпоредбата предвижда алтернативност на наказанието, а именно: лишаване от свобода до пет години или налагане на глоба в размер на една пета от стойността на предмета на престъплението.

При осъществяване на контрол на външните граници са установени редица случаи на пренасяне на парични средства от граждани от трети страни, без същите да бъдат декларирани по установения ред. Сумите се задържат, а когато са в особено големи размери, се докладват на Прокуратурата на Република България.

Наложената практика е образуваните производства да завършват със споразумения, с които се определят наказания лишаване от свобода, като изтърпяването им се отлага и се разпорежда паричните средства да бъдат върнати на съответния деец.

Валутният закон (ВЗ) задължава лицата, които пренасят парични средства през границата на страната за или от трета страна в размер на 10 000 евро или повече или тяхната равностойност в левове да ги декларират пред митническите органи (чл.11а). Съгласно чл. 18, ал. 2 от ВЗ, който извърши или допусне извършване на нарушение на горецитираните разпоредби, се наказва с глоба за физически лица или с имуществена санкция за юридически лица и еднолични търговци в размер на една пета от стойността на недекларираните парични средства или благородни метали и скъпоценни камъни, съответно изделия със и от тях, ако деянието не съставлява престъпление. Когато предметът на нарушение по ал. 2 е укрит, наказанието е глоба за физически лица или имуществена санкция за юридически лица и еднолични търговци в размер на една четвърт от стойността на недекларираните парични средства или благородни метали и скъпоценни камъни, съответно изделия със и от тях, ако деянието не съставлява престъпление – чл. 18, ал. 3 ВЗ.

В случай, че стойността на недекларираните парични средства, благородни метали, скъпоценни камъни и изделия със и от тях, пренасяни през външната граница на страната, не попада в хипотезата на „особено големи размери, деянието няма да съставлява престъпление. Същото ще представлява административно нарушение, за което ще се приложат административно-наказателните разпоредби на Валутния закон.

Според съдебната практика, разликата между административното нарушение по Валутния закон и престъплението по чл. 251, ал. 1 от НК се състои в степента на обществена опасност на засегнатите отношения, изразяваща се в стойността на предмета на недекларираните изделия, като, за да е съставомерно деянието по чл. 251 от НК, се изисква тази стойност като паричен еквивалент да е в „особено големи размери". Дали предметът е в „големи" или „особено големи размери" се преценява с оглед неговата стойност, в зависимост от това дали надвишава съответно 70 или 140 пъти установената в страната минимална работна заплата към инкриминирания момент".

В хипотезата на чл. 18, ал. 2 от ВЗ, във връзка с чл. 11а, ал. 1 от ВЗ, наказанието ще бъде глоба в размер на 1/5 от предмета на нарушение, каквато е и глобата за извършеното престъпление, предвидена като алтернативно наказание по чл. 251 от НК.

В хипотезата на чл. 18, ал. 3 от ВЗ, а именно, в случай че предметът на нарушение е укрит, наказанието ще е глоба в размер на една четвърт от стойността на недекларираните парични средства/предмети.

При подобна хипотеза ще се достигне до налагане на административно наказание в размер, по-висок от алтернативното наказание за извършено престъпление по чл. 251 от НК. По този начин за административно нарушение, подлежащо на санкциониране по реда на Валутния закон, лицето нарушител ще понесе по тежка санкция от определеното по реда на чл. 251 от НК наказание за извършено престъпление.

Изложеното е в разрез с принципа, че престъплението е с по-висока степен на обществена опасност и степен на вредност от административното нарушение, поради което деецът би следвало да понесе по-тежки санкционни последици от административното наказание.

С оглед на гореизложеното, е предложена редакция на чл. 251, ал. 1 от НК в условията на кумулативност, т.е. едновременно с налагане на наказанието лишаване от свобода до пет години на дееца да бъде налагано и наказание глоба в размер на една пета от стойността на предмета на престъплението, когато същото е в особено големи размери.

Предложената кумулативност на санкцията няма да доведе до непропорционалност на наказанието и няма на наруши правото на ЕС.

Същото няма да надхвърли границите на необходимото, за да се гарантира изпълнението на посоченото в чл. 3, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2018/1672 на Европейския Парламент и на Съвета от 23 октомври 2018 година относно контрола на паричните средства, които се внасят в Съюза или се изнасят от него, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1889/2005 (Регламент (ЕС) 2018/1672) задължение за деклариране[1] и да се осигури гарантиране на преследваните със същия регламент цели, съответно на преследваните и от националното ни законодателство легитимни цели.

В т. 30 и т. 31 от мотивите на Определение на Съда по съединени дела C-355/18 и C-336/18, съдът е посочил, че държавите членки са компетентни да изберат санкции, които са подходящи според тях, при липса на хармонизация на законодателството на

---

[1] Задължение за деклариране на придружени парични средства

1. Всеки приносител, който носи в себе си парични средства на стойност 10 000 EUR или повече, декларира тези парични средства пред компетентните органи на държавата членка, през която влиза в Съюза или излиза от него, и ги предоставя на тяхно разположение за контрол. Задължението за деклариране на парични средства не се счита за изпълнено, ако предоставената информация е невярна или непълна или ако паричните средства не се предоставят на разположение за контрол.

Съюза в областта на санкциите, приложими при неспазване на условията, предвидени от установен в това законодателство режим, като те са длъжни да упражнят компетентността си при спазване на правото на Съюза и на неговите общи принципи като принципа на пропорционалност. Строгостта на санкциите трябва да бъде в съответствие с тежестта на наказаните с тях нарушения, като по-специално се гарантира реално възпиращ ефект и същевременно се съблюдава основният принцип за пропорционалност.

Предложението е съобразено и с принципа, установен в чл. 14 от Регламент (ЕС) 2018/1672, съгласно който „всяка държава членка въвежда санкции, които се налагат при неспазване на задължението за деклариране на придружени парични средства по член 3 или на задължението за оповестяване на непридружени парични средства по член 4. Тези санкции трябва да бъдат ефективни, пропорционални и възпиращи.“

В допълнение на гореизложеното, е предложено създаване и на нова алинея 2 в чл. 251 от НК, съгласно която се предлага санкцията да бъде установена в условията на кумулативност, т.е. едновременно с налагане на наказанието лишаване от свобода от една до шест години на дееца, средствата да се отнемат в полза на държавата.

Предложената кумулативност на санкцията няма да доведе до непропорционалност на наказанието и няма да наруши правото на ЕС.

Същото няма да надхвърли границите на необходимото, за да се гарантира изпълнението на посоченото в чл. 3, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2018/1672 задължение за деклариране и да се осигури гарантиране на преследваните със същия регламент цели, съответно на преследваните и от националното ни законодателство легитимни цели. В т. 30 и т. 31 от мотивите на Определение на Съда по съединени дела C-355/18 и C-336/18, съдът е посочил, че държавите членки са компетентни да изберат санкции, които са подходящи според тях, при липса на хармонизация на законодателството на Съюза в областта на санкциите, приложими при неспазване на условията, предвидени от установен в това законодателство режим, като те са длъжни да упражнят компетентността си при спазване на правото на Съюза и на неговите общи принципи като принципа на пропорционалност. Строгостта на санкциите трябва да бъде в съответствие с тежестта на наказаните с тях нарушения, като по-специално се гарантира реално възпиращ ефект и същевременно се съблюдава основният принцип за пропорционалност. Предвиденият по-висок размер на наказанието лишаване от свобода – от една до шест години, е в съответствие с тежестта на извършеното нарушение и целеният възпиращ ефект.

**ВНОСИТЕЛИ:**

Венелина Цонова-Антова